

VAKUUTUSKASSAT RY
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki

ASiantuntijalausunto
8.4.2021

Eduskunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: HE 28/ 2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eläkesäätiöitä, eläkekassoja ja vakuutuskassoja koskevaksi lainsäädännöksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Asiantuntijakuuleminen 9.4.2021

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE ELÄKESÄÄTIÖITÄ, ELÄKEKASSOJA JA VAKUUTUSKASSOJA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Vakuutuskassat ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä ja esittää asiantuntijalausuntonaan koskien edustamiaan vakuutuskassoja eli sairaus- sekä hautaus- ja eroavustuskassoja seuraavaa:

Lain rakenne osittain onnistunut, mutta kahden lain soveltamisessa riskinsä

Esityksen tavoitteena on voimassa olevaa eläkesäätiölakia ja vakuutuskassalakia rakenteellisesti selkeämpi sääntely, jossa erilaista sosiaalista vakuutustoimintaa harjoittaviin laitoksiin sovellettavat säännökset erotettaisiin toisistaan. Eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annettu laki olisi yleislaki, jota monin osin sovellettaisiin mm. vakuutuskassoihin. Lisäksi vakuutuskassoja koskisi oma erillislakinsa, vakuutus-kassalaki. Vakuutuskassalain soveltamisen piiriin kuuluisivat jatkossa ainoastaan sairauskassat ja hautaus- ja eroavustuskassat.

Tavoitteet rakenteellisesti selkeämmästä sääntelystä on osittain esityksessä toteutettu, sillä säädäntö etenee kassatoiminnan elinkaaren mukaisesti, lakiteksti on pääosin selkeästi kirjoitettu ja väliotsikointi parantaa luettavuutta. Selkeämmän lainsäädännön tavoitteiden mukaista ei kuitenkaan ole ehdotettu rakenne, jossa sairauskassoja ja hautaus- ja eroavustuskassoja koskeva lainsäädäntö on kahdessa erillisessä laissa, laissa eläkesäätiöistä ja eläkekassoista ja vakuutuskassalaissa. Lainsäädännön kokonaisuus tällä tavoin toteutettuna on vaikeasti hallittavissa ja lisää riskiä virheelliselle soveltamiselle.

Tarkennusta sairauskassojen toiminnasta, rahoituksesta ja toimintapiiristä.

Toiminta:

Sairauskassat jaetaan työpaikkakassoihin ja täydennyskassoihin. Täydennyskassat tarjoavat vakuutetuille sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia täydentävää lisäturvaa. Työpaikkakassat harjoittavat lakisääteistä Kansaneläkelaitoksen sairausvakuutuslain mukaista toimintaa ja tarjoavat myös lisäksi täydennyskassojen tapaan sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia täydentävää lisäturvaa.

Rahoitus:

Tarkennuksena mm. lain yleisperusteluihin haluamme myös tuoda esille kassojen rahoituksen osalta sen, että lisäetuustoiminnan näissä sairauskassoissa rahoittavat pääosin vakuutetut. Työnantajat kyllä osallistuvat rahoitukseen, mikäli ovat kassassa osakkaina. Työpaikkakassakassan rahoituksen sairausvakuutuslain mukaisen toiminnan osalta rahoittaa Kansaneläkelaitos.

Toimintapiiri:

Säännökset kassojen perustamisesta ja toimintapiiristä vastaavat pääosin voimassa olevan vakuutuskassalaki. Uutena on lisätty pykälä (Vakuutuskassalaki, 1. luku, 6 § Täydennyskassan vakuutetut). Pykälän ensimmäinen lause on seuraava:

” Täydennyskassassa voidaan vakuuttaa vain sen osakkaaseen työsuhteessa- tai muussa palvelussuhteessa tai virkasuhteessa olevia tai osakkaan johtoon kuuluvia henkilöitä.” Esitämme, että kyseisestä lauseesta poistetaan edellytys osakkaaseen. Perustelemme asiaa sillä, että toiminnassa olevista kassoista merkittävä osa toimii ilman osakkaita. Kassoja on perustettu työpaikan vakuutettujen keskuuteen, ilman toimintaan osallistuvia työnantaja osakkaita. Kassojen osakkaita on myös aikojen saatossa eronnut kassoista, mutta kassat ovat jatkaneet toimintaansa mm. rahoittaen sen pelkästään vakuutettujen maksuilla. Esitämme, että kyseisestä lauseesta poistetaan edellytys osakkaaseen ja lause korjataan muotoon:

” Täydennyskassassa voidaan vakuuttaa työsuhteessa- tai muussa palvelussuhteessa tai virkasuhteessa olevia tai johtoon kuuluvia henkilöitä.”

Uudessa laissa parannuksia sijoittamiseen ja vastuuvelan kattamiseen

Vakuutuskassojen on edelleen sijoitettava varansa tuottavasti ja turvaavasti sekä maksuvalmius varmistaen. Vastuuvelan katteena olevat varat on hajautettava riittävällä tavalla. On hyvä, että kassojen toimintaedellytyksiä on esityksessä parannettu varojen sijoittamisen selkeämmällä sääntelyllä ja vastuuvelan kattamisen keinovalikoimaa on laajennettu. Esimerkiksi sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen sulkeminen keskittämiskäytännösten ulkopuolelle on kassoille hyvä ratkaisu, sillä kassojen sijoitustoiminta usein tarkoittaa sijoittamista juuri näihin hajautettuihin sijoitusrahastoihin.

Uutena vaatimuksena sijoittamistoimintaa harjoittaville vakuutuskassoille olisi eläkekassojen tapaan sijoittamissuunnitelman laatiminen. Lisäksi sijoitustoimintaa harjoittavan kassan hallituksessa tulisi olla hyvä sijoitustoiminnan tuntemus. Haluamme tuoda esille, että sairauskassojen sijoittamistoiminta on pääosin vähäistä, joten ei liene tarkoituksenmukaista edellyttää näiden uusien vaatimusten toteuttamisessa niille kassoille, joissa sijoitettava varallisuuden määrä jää hyvin pieneksi.

Ulkoistamisen kieltä tulkinna

Vakuutuskassan hallintoa ja tilinpäätöstä koskevaan 3. lukuun on lisätty säännös koskien työpaikkakassan ulkoistamisen kieltä ("5 § Työpaikkakassa ei saa ulkoistaa vakuutustoimintojaan"). Perustelut ovat seuraavat: "Pykälän mukaan työpaikkakassa ei saa ulkoistaa vakuutustoimintojaan. Kansaneläkelaitos on antanut tietyille työpaikkakassalle suostumuksen harjoittaa toimintaa, eikä tämä suostumus ole siirrettävissä. Tätä on käytännössä edellytetty Kansaneläkelaitoksen toiminnalle asetetuissa ehdoissa. Pykälää vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa vakuutuskassalain, mutta säännös vastaa nykyistä käytäntöä"

Ehdotettu pykälälisäys ulkoistamisen kiellosta perusteluineen ei ole selkeä ja jättää liikaa tilaa tulkinnalle. On totta, että Kansaneläkelaitos on antanut kassoille suostumuksen harjoittaa toimintaa, eikä tämä suostumus ole siirrettävissä. Kuitenkin säännöksen tulisi tarkemmin määritellä mitä tämä suostumus kattaa, mikä olisi sallittua ja mitä olisivat sellaiset toiminnot, jotka eivät olisi siirrettävissä ja ulkoistuksina kiellettyjä esimerkiksi suhteessa perustuslain 124 §:n määräyksiin julkisen hallintotehtävän hoidosta. Näemme tärkeänä, että kassoilla olisi jatkossakin mahdollista turvallisesti harjoittaa Kansaneläkelaitoksen suostumuksen mukaista

toimintaa ja järjestellä toimintojaan ilman huolta siitä, että ne voitaisiin tulkita kielletyiksi ulkoistuksiksi.

Koska työpaikkakassojen toimintaedellytyksille ja toiminnan harjoittamiselle on tällä ulkoistamiskysymyksellä iso merkitys, esitämme kyseisen **3. luvun 5 §:n poistamista** siihen asti, kunnes on yhteisesti selvitetty mitä ulkoistamisella työpaikkakassojen toiminnassa tarkoitetaan. Määrittelyn esitämme tehtäväksi sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä toimijoiden, kuten Kansaneläkelaitos, Finanssivalvonta ja työpaikkakassat, kanssa.

Etuoikeutetut velkojat selvitystilassa

Vakuutuskassalain lakisääteistä selvitystilaa ja purkamista koskevan Vakuutus-kassalain 9. luvun ja sen 9 §:n mukaan vakuutetuilla ja edunsaajilla on osuudestaan vastuovelkaan keskenään samanlainen etuoikeus vakuutuskassan omaisuuteen kuin irtaimen pantin haltijalla on pantattuun omaisuuteen. Kyseisen pykälän 3 momentissa säädetään, ettei tätä sovellettaisi työpaikkakassaan. Koska työpaikka-kassat tarjoavat sairausvakuutuslain mukaisen toiminnan lisäksi täydennyskassojen tapaan myös vakuutettujen rahoittamaa lisäturvaa, tulisi työpaikkakassojen vakuutetuilla ja edunsaajilla olla vastaava oikeus osuudestaan vastuovelkaan. Tästä syystä **esitämme Vakuutuskassalain 9 luvun 9 §:n 3. momentin poistamista.**

Helsingissä 8.4.2021

VAKUUTUSKASSAT RY

Anneli Kaartinen
Toiminnanjohtaja